

Богдан Столярчук

ТЕРНИСТІ ШЛЯХИ СКРИПКОВОГО МАЙСТРА

Секрети скрипкових майстрів минулого і сучасного, які виготовляли не тільки скрипки, а й альти, віолончелі, контрабаси, живуть доти, доки живе сам майстер, але їхні інструменти продовжують звучати в руках виконавців набагато довше.

Скрипка — це той інструмент, який своїм чарівним звуком, технічними можли-

востями, яскравим вираженням наповнює наше мистецтво у всіх його жанрах. Мабуть не існує колективу, де першість чи провідне місце не належало би скрипці — широко популярному, благородному, досконалому музичному інструментові.

Скрипка пройшла 300-літню, 500-літню чи, можливо, й набагато більшу за часом еволюцію в процесі свого формування і розвитку. Адже її попередники — віола

колір, аромат, вологість, блиск, щільність, звукопровідність, резонування, твердість, пружність, міцність, теплопровідність і багато інших якостей, які має мати деревина, щоб потім стати інструментом. Деревину потрібно брати певних порід: ялину, піхту, з яких виготовляють основні деталі, а інші — з клена, граба, бука, груші, чорного дерева. Цих тонкощів вчать не один рік...

У 1968 році сім'я інженера М. Петровського переїжджає в м. Рівне на постійне проживання. Михайло Володимирович почав працювати на посаді старшого викладача Українського інституту інженерів водного господарства, а у вільні хвилини продовжував удосконалюватись у своєму хобі. Рівно через рік, коли його донька вступила до музичного училища, виявилось, що не було інструмента, який би відповідав вимогам навчального процесу. Михайло Володимирович розпочав пошуки. І ось у своєї сестри на горіщі він знайшов занедбану скрипку майстра Івана Калити. Саме з цього моменту його творча робота набула серйозності. Він розклеїв, розкрив і перебрав своїми пальцями цей інструмент, кожну його жилку, реставрував кожну тріщинку, наніс лакове покриття, не пошкодивши майстрового. «Лікував» скрипку з особливою увагою: то був перший інструмент, якому Михайло Володимирович «заглянув» у душу, і який, у свою чергу, торкнув найтонші струни його серця.

Якось по телебаченню в одній із передач мова йшла про скрипкового майстра із Бахчисарая Івана Федоровича Варичева. Михайло Володимирович вирішив написати йому листа і отримав відповідь. Так зав'язалося творче листування відомого і досвідченого майстра І.Ф. Варичева і початківця М.В. Петровського. На той час Варичев уже був лауреатом багатьох конкурсів у Москві, а одна його скрипка отримала золоту медаль на Міжнародному конкурсі в Австрії. Це творче листування згодом переросло у творчу дружбу двох майстрів. Михайло Петровський отримав багато добрих порад, і хоча майстри ніколи не діляться секретами своєї роботи, та І.Ф. Варичев поділився деякими з них зі своїм колегою. Згодом вони вже разом брали участь у конкурсах, які відбувалися в Москві (1975, 1981), у Харкові (1984). У 1975

році відбувся перший конкурс, де майстер Михайло Петровський виставив свій альт, за який отримав схвальні відгуки членів журі. До речі, майстер зробив більше 20 альтів, більше 100 скрипок різних розмірів, альтів та віолончелей. Лише у Литву він відправив 25 інструментів (скрипок), а також віолончелі. З рук Петровського вийш-

ли десятки скрипок (половинних, трьох-четвертних), альтів, які сьогодні радують

і виконавців, і майстра. Михайло Володимирович досі працює в тісному контакті з рівненським скрипковим майстром Володимиром Дмитровичем Гуцуляком. Зараз він робить небагато інструментів, але більш майстерно. Виконавець на них доносить до

слухача прекрасні звуки, які заклав у цей інструмент скрипковий майстер.

Дружина Михайла Володимировича Мотрона Карпівна працювала в артілі «Червоний Жовтень» у Кременці. Починаючи з 1944 року, понад 20 років співала в народному хорі. Цей колектив виступав на престижних концертах, його творчі здобутки вітали жителі всієї України.

Михайло Володимировича Петровського знаю давно як прекрасного скрипкового майстра, чудову людину, прекрасного сім'янина. Чув, як звучать його скрипки сьогодні в руках випускників Рівненського, Луцького, Луганського та Миколаївського музичних училищ; на них грають студенти Київської, Львівської, Донецької, Катеринбурзької консерваторій. А один інструмент Михайло Володимирович не зміг відірвати від свого серця і лишив його собі як реліквію. Це прекрасний інструмент з чудовим звуком, тембральною окрасою під назвою «Глорія». Цього інструмента торкалися пальці його улюбленої доньки Валентини, звук цих струн залишився в його серці назавжди, а сама скрипка стала йому пам'яттю. У цьому інструменті злилися батькова натхненна праця і мелодія доньки.

Улюблена донька Валентина завжди була поруч, бо треба було часто випробовувати новий інструмент, зроблений Михайлом Володимировичем. Скрипка в її руках звучала особливо ніжно і благородно.

Валентина народилася 21 серпня 1953 року в м. Крем'янець Тернопільської області, а коли батьки переїхали до Рівного, то почала займатись у ДМШ №1, яку закінчила 1970 року, в класі досвідченого педагога-скрипала Тараса Леонтіївича Марцинковського. Успіхи в музичній школі були вагомими, що дало можливість навчатись у Луцькому музичному училищі в класі відомого педагога Олександра Пилиповича Негоди, який виховав цілу плеяду скрипалів. Валентина була сумлінною ученицею: наполегливо працювала, успішно в 1974 році закінчила музичне училище і повернулася в Рівне, де розпочала працювати викладачем скрипки в музичних школах міста. Спочатку в дитячій музичній школі №1, згодом — у другій, а коли був створений камерний оркестр обласної філармонії під керівництва Богдана Депо, її, як здібну скрипальку, 1976 року запросили до цього колективу. Валентині Петровській хотілося грати в оркестрі, поїхати на гастролі, побачити світ. Молодий ентузіазм окрилював її в ці роки, що були радісними і щасливими.

У цей період ми започаткували музкування, яке проходило в Обласному будинку художньої самодіяльності профспілок, де я працював. Інструментальне тріо склали Ірина Король (фортепіано), Валентина Петровська (скрипка) і Богдан Столярчук (контрабас). Першим нашим твором була Тріо-соната Арканджело Кореллі. Наміри були простими: пограти для себе і для земляків, розвеселити душу гарною музи-

кою...

Згадує її учениця, нині викладач скрипки Рівненської ДМШ №1 Світлана Федорова (Шморгун): «Пам'ятаю, як під час навчання в п'ятому класі я грала Концерт ля-мінор Антоніо Вівальді. Мій викладач Валентина Михайлівна Петровська принесла магнітофон (який на той час був великою рідкістю) і записала мою гру. І коли ми послухали цей запис, мені дуже сподобалось, а вчителька вказала мені на деякі неточності в моїй грі. Багато уваги вона приділяла вивченню оркестрових партій. У моїй пам'яті Валентина Михайлівна залишилася доброю та щирою людиною, прекрасним музикантом і педагогом».

У 1978—1981 роках Валентина Петровська — викладач Рівненської дитячої музичної школи №1. У 1981 році вона разом із групою учасників художньої самодіяльності львівського поїхала у м. Кострому, так зване місто-побратим Рівного, де і стався той непоправний трагічний випадок. В автомобільній катастрофі 10 липня 1981 року Валентина загинула. Похована в Рівному. Скрипка «Глорія» стала для Михайла Володимировича пам'яттю про доньку, як для батька, так і скрипкового майстра.

Син Михайла Володимировича Олександр перейняв батькове захоплення і майстерність до виготовлення інструментів.

Він, як і батько, — член Асоціації скрипкових майстрів України.

Народився 3 жовтня 1956 року в місті Кременець Тернопільської області. 1976 року закінчив Рівненську вечірню музичну школу по класу контрабаса в Олександра Микитовича Островського, у 1980 році — Рівненське музичне училище в класі того ж викладача.

Працював у Рівненському обласному об'єднанні музичних ансамблів, із 1990 року — настроювачем фортепіано у Рівненському музичному училищі та Рівненській дитячій музичній школі №1 імені Миколи Лисенка. Деякий час грав на бас-гітарі в багатьох естрадних оркестрах міста.

Нині спільно з батьком Михайлом Володимировичем і під його керівництвом Олександр робить музичні інструменти, зокрема акустичні бас-гітари, що користуються неабиякою популярністю серед молодіжних ансамблів гітаристів.

У 2006 році світ побачив довідник «Скрипкові майстри України» під упорядкуванням Сергія Голубокого, куди увійшли біографічні дані обох Петровських — батька і сина.